

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת צו תשע"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף צ'

מיתת צדיקים הוא יום כיפורים לכפר על כל ישראל. והתורה מעוררת אותנו, שנוהיר במעשינו שלא תהא לנו יום כיפורים רק אחת בשנה ולא יותר. וזהו שנרמז בהכתוב, 'זאת התורה', חכמי ישראל שהם דבוקים בהתורה, הם מכפרים על ישראל כמו 'עולה ומנחה וחטאת ואשם'.

*

ונראה לשלב הדברים לימי הפורים שעברו עלינו לטובה, ששלחה אסתר את התך למרדכי לדעת מה זה ועל מה זה, ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו, ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול וגו', ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו וגו' (אסתר ד-ו). ולכאורה יש להבין מהו פשר הלשון את כל אשר 'קרהו', לשון יחיד, הלא קרה מקרה זה לכלל האומה כולה.

ובספר חוט של חסד על מגילת אסתר (להגאון רבי זלמן סורוצקין ז"ל) כתוב, דהנה מטבע האדם, כאשר באה

זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם וגו' (ו-ז). בגמרא (מנחות קי.) אמר ריש לקיש כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם. רבא אמר כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה ולא אשם [התלמוד תורה מכפר על עונותינו] ע"כ.

ויש לומר עוד, דאיתא בגמרא (מועד קטן כח.) למה נסמכה מיתת מרים (במדבר כ-א) לפרשת פרה אדומה, לומר לך, מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת ע"כ. ומצינו כיוצא בה בגמרא (ברכות סב.) ויאמר למלאך המשחית בעם רב (שמואל ב כד-טז), אמר ליה הקב"ה למלאך, טול לי רב שבהם שיש בו ליפרע מהם כמה חובות [שיש במיתתו כדי לכפר על כמה עונות], באותה שעה מת אבישי בן צרויה, ששקול כרובה של סנהדרין ע"כ. ואם כן מיתת חכמי ישראל מכפרת גם כן כמו קרבן. ופירשו מה שנאמר ביום הכיפורים, והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם 'אחת בשנה' (ויקרא טז-ד). והיינו כי יום

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסים נכדו החתן הרב שלמה זלמן שליט"א בן לבנו הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א עב"ג הכלה הבתולה המהוללה תחי' בת ש"ב הרה"ג רבי אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בן כ"ק הגה"צ מסערדאהעלי שליט"א למזל טוב יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

פורענות לעולם, למרות שגם הוא בתוך הכלל ובתוך הצרה, בכל זאת אינו תולה את הקולר בעצמו לאמר אבל אשם אני, אלא תולה את האשמה בהכלל, ואינו מעלה על דעתו כי גם הוא נתבע לשוב ולהטיב את דרכו. לא כן מרדכי הצדיק, הוא ראה את עצמו אחראי ואשם בצרה הבאה על ישראל, והוא הגורם לה, והכלל נגרר אחריו ומתייסר בשבילו. וזהו שהעיד הכתוב עליו, ויגד לו מרדכי את כל אשר 'קרהו'.

אמנם כל זה הוא באם ישכיל ויבין אשר כוונת כל המוסר מפי המוכיח היתה רק בעדו, אז ודאי ישמע ויתן אל לבו, אכן אם יעמוד בין עדת השומעים המוסר, ויאמר אל לבו מי יודע אל מי כוון המוכיח, אולי על פלוני אלמוני, אז הוא דומה ממש כאילו תכתוש אותו 'בתוך הריפות', כי כאשר תכתוש אותו יחד עם הריפות, יאמר, אין כוונת הכותש עלי, רק על הריפות. ובהכרח אין דרך בעדו כי אם לכתשו לבדו, אז ידע כי את מי כותשין, אם לא אותו. וזהו אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי, לא תפעול אצלו מאומה, ולא תסור מעליו אולתו עכ"ד.

ולבאר הדברים, איך ראה מרדכי את עצמו בעובי הקורה, שהוא הגורם להגזירה, הלא ידע שלא השתחה לצלם, ולא נהנה מסעודתו של אותו רשע, שעבור זה נתחייבו שונאיהן של ישראל כליה. ונראה דזהו על דרך שאמרו (קידושין מ:): לפי שהעולם נידון אחר רובו, והיחיד נידון אחר רובו, [יראה אדם עצמו כאילו כל העולם שקול, כמחצה צדיקים וחסידיים ומחצה רשעים, וכאילו מעשיו שקולים כמחצה על מחצה], עשה מצוה אחת [נמצאו זכויותיו מכריעין ונמצא צדיק, ועל ידו כל העולם הוכרע להיות רובן צדיקים], אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר (קהלת ט"ח) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, בשביל חטא יחידי שעשה זה אבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה ע"כ. ולפי זה יתכן שגם עבירה קלה שעשה האדם, הגם שעונשו גם כן קל, מכל מקום יתכן שהיה אז העולם חציו זכאי וחציו חייב, והעבירה קלה זו הכריע כל העולם לחובה, והוא במעשיו גרם כעת עונש הנוגע לכל העולם כולו. ומרדכי הצדיק בצדקתו חשד עצמו שיתכן שהוא הגורם לכל הגזירה.

וכתב שוב, ובלמדי בימי מלחמת העולם הראשונה בישיבת רבינו בעל החפץ חיים זצוק"ל, שמעתי שיחה מוסרית מפי הגה"צ רבי אליעזר זאב לופט זצ"ל, ובתוך דבריו ביאר את הכתוב (משלי כו-כב) אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי, לא תסור מעליו אולתו [אם תשים את האויל במכתש, בתוך החטים הנכתשים, ועמהם תכתוש אותו ביד המכתש, עם כל זה לא תסור ממנו אולתו, כי לא יעזבה. מצודות דוד]. ודקדק הגה"צ זצ"ל איזה תועלת יש בתיאור 'אופן' הכתישה שהיא 'בתוך הריפות'. ומה היה חסר אילו אמר 'אם תכתוש את האויל במכתש' מבלי לציין שזה 'בתוך הריפות'. והסביר, שאם היו נותנים את האויל במכתש ריק והיו מכין אותו 'בעלי' לבדו, היה מתבונן ויודע כי המכות מכוונות רק אליו, והיה נותן אל לבו לסור מאולתו ומדרכו הרעה. אבל בהמצאו 'בתוך הריפות' הוא תולה הקלקלה ב'ריפות', ואילו הוא תם וישר. ולכן לא תסור אולתו ממנו למרות המכות, מכיון שהוא מוכה ביחד עם ה'ריפות'. וגישה זו נכונה כל כך בכל המאורעות הקורות אותנו בכל הזמנים, והדברים יורדים ונוקבים חדרי לב ע"כ.

וראיתי להעיר, כי ברעיון זה קדמו המגיד מדובנא ז"ל בספרו אהל יעקב (פרשת קדושים) על הכתוב (ויקרא יט-יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. כי הנה התוכחה, עם היתה מצוה גדולה 'הוכח תוכיח את עמיתך', עם כל זה יש בה תנאי גם כן, כאומרם ז"ל (ערכין טז:), יכול

י-ט-יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. כי הנה התוכחה, עם היתה מצוה גדולה 'הוכח תוכיח את עמיתך', עם כל זה יש בה תנאי גם כן, כאומרם ז"ל (ערכין טז:), יכול

הצדיק שהוא ראשם, מתכפרת גם עונותם, ואם כן יאבד ממשלתו עליהם, ולכן 'ויבקש המן להרוג את כל היהודים', הוא לא יפגע במרדכי תחלה, אלא בכולם יחד ביום אחד, וממילא לא תהא מיתת צדיקים כפרתן. וה' הפר עצתו, ופור המן לפורנו.

*

ותכתוב אסתר המלכה וגו' את כל תוקף (אסתר ט-כט). ברש"י תוקפו של נס של אחשורוש ושל המן ושל מרדכי ושל אסתר (מגילה יט). הנה תיבת 'ותכתוב' נמסרה בתי"ו רבתי. וכתבו המפרשים כי אמרו חז"ל (יומא כט.) שמגילת אסתר הוא הספר האחרון שניתן לכתוב בין כתבי הקודש, לפיכך בסוף המגילה נכתב תי"ו רבתי, לומר כשם שהתי"ו היא האות האחרונה באלף בי"ת, כך כתיבת מגילה זו היא האחרונה שבכתבי הקודש ע"כ.

ויש לומר עוד, דהנה בירושלמי (מגילה א-ה) איתא, דמגילת אסתר נמסרה למשה בסיני ע"כ. וביאר בישמח משה (פ' תרומה אות ה') דלא נמסר רק למשה לבדו, אלא הוא מסרה ליהושע, וכן כל ראש דור מסר זה בדרך סוד לראש הדור שלאחריו עד מרדכי. והיינו דקאמר קרא (שמות יז-יד) ושם באזני יהושע, שילחוש לו באזניו דרך סוד נסתר מהמון. וזהו ומרדכי ידע את כל אשר נעשה (אסתר ד-א), כי לו היה נמסר כל ענין הגזירה וגם ההצלה, כי מגילת אסתר היה בידו, ולא היה ירא מגזירת המן, ולא הרעיש רק כדי שיעשו ישראל תשובה ע"ש.

והיא פליאה עצומה לומר שמרדכי ידע הכל מתחלה, כל המאורעות שיעברו עליו, ומקטינים אנו בזה צדקתו שלא קם ולא זע מהמן, ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, כי גברא קטילא היה כבר המן לפניו. ובאמת תקשה לפי זה על כל סדר ספרי הנביאים, שבודאי נמסרו למשה, ואם מסר הדברים ליחידי סגולה, אם כן ידעו דוד ושלמה או גדולי דורם כל מאורעותיהם קודם שנתהוו, אתמהא.

ויגד לו מרדכי את כל אשר 'קרהו' דייקא, וילבש שק ואפר, כי בתשובתו על החטא הקל שבידו, יכריע את כל העולם לזכות.

אך גם בפשוטו החשיב עצמו להגורם של הגזירה, כי הוא העלה חמת המן, כי מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו, וימלא המן חימה. ואמר הכתוב (שם ג-ו) ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו, כי הגידו לו את עם מרדכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים וגו'. על כן שפיר הגיד מרדכי להתך את כל אשר 'קרהו', כי הוא הוא הגורם למאורע זו, שמבקש המן להשמיד כל היהודים.

*

והנה מה שנתן טעם על ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו 'כי הגידו לו את עם מרדכי'. פירשו המפרשים שהגידו להמן כי העם הזה הוא עם שיש בכחו להוציא מתוכו הרבה 'מרדכי', ואם כן מה תועלת תבוא לו כשישלח יד במרדכי אחד, הרי מיד יצמח תחתיו מרדכי אחר, ועד שלא שקעה שמשו של צדיק אחד זורח שמשו של צדיק אחר ע"כ.

ויש לומר עוד, כי הנה כבר ביארנו לעיל דמיתת צדיקים מכפרת על עון בית ישראל. וביאורו הוא, כי הכלל ישראל הם קומה שלימה, וחכמי ישראל הם ראשי ועיני העדה, והכלל ישראל יחד הם כוללים שאר האברים, ויש מארי דידן ויש מארי דרגלין וכו'. ולכן במיתת הצדיק, בהסתלקות הראש מהגוף, הרי זה כליון של כל הדור, וטול רב שבהם, ובזה יפרעו הרבה חובות. והנה כל כחו של אחשורוש והמן על ישראל, הם רק כל זמן שיש חטא בישראל, אבל כשמתכפר עונותיהם, אין אומה ולשון שולטת בהם. ולכן 'ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו', כי בהריגת מרדכי יתכפרו עונות כל ישראל, 'כי הגידו לו את עם מרדכי', שהכלל ישראל הם קומה שלימה, ובהסתלקות

ונראה דאיתא בגמרא (בבא בתרא טו.) שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן, דתניא (דברים לד-ה) וימת שם משה עבד ה', אפשר משה חי וכתב וימת שם משה, אלא עד כאן כתב משה, מכאן ואילך כתב יהושע דברי רבי יהודה, ואמרי לה רבי נחמיה. אמר לו רבי שמעון אפשר ספר תורה חסר אות אחת, וכתוב (שם לא-כו) לקוח את ספר התורה הזה, אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב, מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע ע"כ. וידוע מה שפירש בזה הגר"א כי כל התורה היא שמותיו של הקב"ה, והיינו על ידי צירופים של אותיות ותיבות, ולפני בריאת עולם היתה התורה אמון אצל הקב"ה על פי צירופים וסודות נעלמים, ולא היתה נקראת כמו עתה רק על פי שמותיו של הקב"ה. ואחר שברא השי"ת את העולם ונתן את התורה לישראל, וסיבבם במצות הצריכין לעשות בגבולי מקום וזמן, כתב את התורה באר היטב איך לעשות כל המצות, וחלק כל התורה לתיבות ואותיות לגלות ולפרש את כל דברי התורה הזאת, וסודות התורה על פי צירופים ניתנו ליודעי חן, מה שאין מודיעים אלא לחכם ומבין מדעתו.

ולאחר מיתתו כתבם יהושע כפי שניתן לו רשות לגלות את התורה. ואם כן השני הדיעות לא פליגי, כי באמת כתבן משה ולא חסר אפילו אות אחת, רק כי ח' פסוקים אלו לא היה יכול לכתוב את הנגלה וכתב כפי הצירופים, וזהו 'בדמע', ויהושע כתבן כפי הנגלה וכדעת רבי יהודה, ושניהם מסכימים לדעה אחת כי נכתבו על ידי שניהם, על ידי משה הנסתר והסוד, ועל ידי יהושע הנגלה, כאשר היא כתובה בידינו לדור דור ע"כ.

וכמו כן נאמר לענייננו, דנמסרה למשה מגילת אסתר, אבל בצירופים אחרים בסודן של הדברים שהם ברומו של עולם, והאותיות והתיבות היו מעורבבים יחד, לא לפי פשוטן של הדברים. ואחר הנס נתגלה למרדכי ואסתר איך צריכין לצרף כל האותיות הללו, לספר בהם תוקף הנס, ולכן הגם שהיו נמסרים הדברים של מגלת אסתר למרדכי, מכל מקום לא ידע מזה שום מאורע. ועל דרך זה נמסר גם כל ספרי הנביאים בדמע, מעורבבים האותיות והתיבות לפי סודם, ובכל דור ודור סידרוהו הנביאים ברוח קדשם.

ועתה מתורץ דברי הגמרא הנ"ל, כי כוונת רבי שמעון איך אפשר להיות ספר תורה חסר אפילו אות אחת וגם שלא להיות כשקר ח"ו, לכך הוא אומר עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב, רצה לומר שאמר משה כל תיבה ותיבה כאשר היא כתובה בידינו בגילוי המצות, אבל מכאן ואילך לא היה יכול לכתוב בגילוי וימת שם משה דמיהוי כשיקרא, וגם לא היה יכול לגמור על ידי יהושע, כי אפשר ספר תורה חסר אות אחת, לכך הוא אומר שהיה כותב בדמע, והפירוש הוא מלשון מלאכתך ודמעך, רצה לומר מדומע וערובב אותיות, שהיה כותב מכאן ואילך על פי צירופי תיבות והם שמותיו של הקב"ה, ולא היה נקרא כלל וימת שם משה רק תיבות אחרות על פי סודות התורה,

והנה יש עוד אות רבתי בהמגלה, חור כרפס ותכלת וגו' (א-ו), נמסרה החי"ת גם כן באות רבתי. והענין הוא, כי פרשה זו של וימת משה עד גמירא, יש בה ח' פסוקים, ות"ח אותיות. ובא לרמז כי כתיבת מגילה זו, ותכתוב אסתר ומרדכי וגו', היה לפנייהם מכבר אותיות אלו מסיני, שנמסרה להם מתחלה בדמע, וכעת סידרוה וכתבוה לפי המאורע. וכתובה זו דומה להח' רבתי, השמונה פסוקים של וימת שם משה. ואותיות ת"ח הם רבתי, כי המגילה היא כעין הת"ח אותיות שיש בהשמונה פסוקים של וימת שם משה. – ותיבת 'חור' בגימטריא 'ירד', שמו של משה שקראתו מרים כן (מגילה יג.).

הגליון הזה נתנדב על ידי				
מוה"ר ר' דוב ברילל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו החתן אליעזר נ"ו למול טוב	מוה"ר ר' אליעזר בלומענפעלד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' ירמיו' נואיר פאגעל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	לעילוי נשמת הר"ר אברהם יוסף ב"ר יצחק ע"ה נפטר כ"ד אדר - תנצ"ב.ת. נתנדב ע"י בנו מוה"ר יואל ווערצבערגער הי"ו	מוה"ר ר' משה שטיינבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב
מוה"ר ר' שמואל דוד פישער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בחולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' עקיבא זינגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' אשר זעליג נאה הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' פנחס ברה"א רובין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בחולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' משה שטיינבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב
הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פיערווערקער הי"ו 347.425.2151				